

Austri Raskiftet DA
Studievegen 2
2815 GJØVIK

Vår dato: 05.02.2016
Vår ref.: 201502177-36
Arkiv: 517
Deres dato: 20.10.2015
Deres ref.:

Saksbehandler:
Olav Haaverstad
22959774 - 41679196/olah@nve.no

Austri Raskiftet DA - Godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplan for Raskiftet vindkraftverk, Trysil og Åmot kommuner, Hedmark fylke

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) viser til Deres brev datert 20.10.2015 vedlagt miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for Raskiftet vindkraftverk.

Saken er behandlet med hjemmel i vilkårene for MTA gitt i konsesjon av 30.1.2014.

Bakgrunn

NVE ga den 30.1.2014 Austri Raskiftet DA (Austri) konsesjon til å bygge og drive Raskiftet vindkraftverk i Trysil og Åmot kommuner. Vedtaket ble påklaget, og Olje- og energidepartementet ga endelig konsesjon den 29.6.2015. NVE oversendte oppdatert anleggskonsesjon til Austri den 7.8.2015. I henhold til konsesjonen skal det utarbeides en detaljplan som viser anleggets endelige utforming. NVE godkjente detaljplan for Raskiftet vindkraftverk i vedtak av 21.12.2015. Detaljplanen omfatter kun turbinposisjonene.

Det skal også utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) som skal godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal sikre at konsesjonær under bygging og drift av anlegget tar hensyn til miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsbehandlingen.

NVE befarte området sammen med Austri, selskapet OX2 som har totalentreprise for prosjektet og berørte kommuner den 18. august 2015. MTA ble oversendt fra Austri den 20.10.2015 for behandling hos NVE. Planen ble sammen med detaljplan for prosjektet deretter sendt på en begrenset høring til Trysil kommune, Åmot kommune og Fylkesmannen i Hedmark den 30.10.2015 med frist for uttalelse innen 25.11.2015. Kommunene fikk utsatt frist for uttalelse i saken grunnet behandling i kommunestyremøter i desember.

Austri har sendt inn en planendringssøknad for konsesjonspliktige endringer av vindkraftverket. Austri søker om endrete adkomstveier, ny intern kraftledning og mindre justering av planområdet. NVE forutsetter at MTA justeres iht. til konsesjonsvedtak på planendringssøknaden av i dag.

Vedtak

Med hjemmel i anleggskonsesjon datert 7.8.2015 post 16 godkjenner NVE fremlagte miljø-, transport- og anleggsplan for bygging av Raskiftet vindkraftverk i Trysil og Åmot kommuner, Hedmark fylke.

Vårt vedtak forutsetter at de fremlagte planer for miljø og transport ikke går ut over vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen. Vi gjør oppmerksom på at tiltakshaver må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Vilkår

- NVE skal orienteres om når anleggsarbeidet starter, ved viktige og/eller kritiske faser ved byggearbeidet og når anlegget blir satt i drift.
- Det kan fra NVE bli stilt krav om ytterligere detaljering og krav til dokumentasjon for deler av anlegget.
- Endelige plan- og fasadetegninger for bygg, herunder eventuelle driftsbygg, skal forelegges NVE før byggestart.

Merknader til planen

Fylkesmannen i Hedmark, Trysil kommune og Åmot kommune kom med uttalelser i den begrensede høringen av planen. I tillegg er det kommet merknader fra Alf Kjøs, Olaf Ilsaas, samt en felles uttalelse fra Per Øyvind Schiong, Signe B. Kjøs og Dag Einar Kjøs Schiong.

Når det gjelder innspill knyttet til turbinposisjoner og andre forhold som er avhengig av disse, er dette vurdert og avklart i NVEs vedtak om godkjenning av detaljplan av 21.12.2015. Merknader rundt turbinposisjonene er derfor ikke inkludert her.

Fylkesmannen i Hedmark har merket seg at MTA hovedsakelig følger opp det de har hatt dialog med tiltakshaver om etter at konsesjon ble gitt, når det gjelder bla. vierspurv, forurensing i grunnen og gammelskog. Videre har Fylkesmannen merket seg at endelig rapport fra grunnundersøkelser ikke er ferdigstilt, og at flere (avbøtende) tiltak ikke er endelig fastsatt. De forutsetter at det gjennomføres tiltak i tråd med konsesjonsvilkårene. Fylkesmannen påpeker at det er viktig at de mange tiltak og hensyn som ligger i MTA gjennomføres i tråd med planen, men har for øvrig ikke vesentlige merknader til MTA.

Trysil kommune mener at MTA for Raskiftet vindkraftverk på mange områder kan ivareta konsesjonsvilkårene på en god måte. Trysil kommune ber om at NVE gir konsesjonær pålegg om at det alternative skiløypenettet avklares som en del av godkjent MTA, at konsekvenser for beboere langs fylkesveg 562 utredes som en del av godkjent MTA, at konsesjonær i samråd med vegmyndighetene beskriver og utreder behovet for oppgraderingstiltak på fylkesveg 562 og at konsesjonær som en del av godkjent MTA beskriver og illustrerer lysmerking av vindturbinene. Trysil kommune forutsetter at teknologi for radarstyrt lysvarsling monteres i utgangspunktet og tas i bruk raskest mulig.

Åmot kommune påpeker at det er viktig at konsesjonsvilkårene og tidligere påpekte temaer ivaretas gjennom detaljplanleggingen. Kommunen mener dokumentene virker grundig utarbeidet og at de på mange områder synes å ivareta konsesjonsvilkårene godt. Åmot kommune mener Austri må følge opp planlegging av skiløypetraséer for å ivareta tilgjengelighet vinterstid. Kommunen mener videre at lyssetting (merking) må løses på en god måte i den videre planleggingen, og at gammelskog bør ivaretas så langt det er råd. Det er ifølge kommunen viktig at konsesjonens vilkår 30 om opprusting av fylkesvei 562 og vilkår 31 om tilpasninger av kraftledningstrase oppfylles.

Alf Kjøs mener han som grunneier ikke har vært tilstrekkelig involvert i arbeidet med MTA. Videre mener Kjøs at vilkår 26 om friluftsliv vinterstid og vilkår 32 om gammelskog ikke er godt nok ivaretatt.

Kjøs hevder at anleggsstøy er sterkt undervurdert og at planområdet totalt sett er langt større enn forespeilet.

Olaf Ilsaas mener helikopterplassen i Kraggås-veikrysset bør flyttes til en allerede etablert plass foran hyttefeltet lenger vest, og mener at støyen for hyttene uansett blir den samme.

Per Øyvind Schiong, Signe B. Kjøs og Dag Einar Kjøs Schiong mener de som berørt grunneier ikke er blitt involvert i utarbeidelsen av MTA og at saksbehandlingen dermed ikke har vært forsvarlig. De mener videre at planen er i strid med konsesjonen når det gjelder virkninger knyttet til gammelskog, friluftsliv og iskast.

Snefrid og Ragnar Reutz-Håkenstad har kommentert MTA i høringsuttalelse til planendringssøknad for tiltaket. De mener MTA- og detaljplanen inneholder store vesentlige endringer som må konsesjonsbehandles. Videre mener de at planen ikke er utarbeidet i samråd med grunneierne.

NVEs vurdering

NVE mener Austri i hovedsak har utarbeidet en grundig MTA som ivaretar de nødvendige hensynene i prosjektet på en god måte. Sluttresultatet er imidlertid avhengig av at intensjonen og informasjonen i MTA når ut til alle som er involvert i anleggsarbeidene. NVE forutsetter at konsesjonær etablerer systemer som sikrer dette. En miljøcontroller som beskrevet i MTA er etter NVEs syn et viktig bidrag for å sikre dette, men dette forutsetter etter NVEs erfaring en aktiv oppfølging i planområdet i anleggsfasen. NVE ser det som en fordel at totalentreprenør har vært involvert i utarbeidelsen av MTA.

Flere av merknadene og innspillene som er kommet til planen er overlappende. NVEs kommentarer og vurderinger rundt innspill, merknader og MTA følger tematisk under.

Involvering av grunneiere

Grunneiere i området har fremsatt at de ikke har vært tilstrekkelig involvert i utarbeidelsen av MTA. I henhold til post 16 i konsesjonen skal MTA utarbeides i samråd med blant annet berørte grunneiere. Dette innebærer at grunneier(ne) skal ha mulighet til å uttale seg til de delene av tiltaket som de er direkte berørt av. Det er ikke krav om involvering av grunneiere som ikke er direkte berørt av arealbruken til tiltaket. Austri har opplyst at de siden grunneieravtalene ble signert høsten 2011 har hatt 1-2 møter med grunneierne i året, og at det etter at arbeidet med MTA startet opp våren 2015 har vært avholdt to grunneiermøter, henholdsvis 13.8.2015 og 16.12.2015. NVE merker seg at enkelte grunneiere mener de ikke er blitt tilstrekkelig involvert, og mener Austri med fordel kunne involvert grunneierne tidligere i de konkrete forslagene til planer som var under utarbeidelse. NVE mener imidlertid at alle berørte grunneier har fått mulighet til å uttale seg i prosessen, senest gjennom møte den 16.12.2015 som samtlige grunneiere skal ha fått informasjon om. NVEs vurdering er derfor at MTA er tilstrekkelig opplyst til at det kan fattes et vedtak i saken.

Bruk av området til friluftsliv

NVE har i godkjenningsvedtaket av detaljplanen av 21.12.2015 vurdert forholdet mellom turbinposisjoner på Halvorsberget, Raskiftetoppen og Butjernet, og vilkår 26 i konsesjonen om avbøtende tiltak for friluftsliv. Austri har i kapittel 7 i MTA skissert tiltak som skal oppfylle vilkår 26. Tiltakene legger til rette for at området fortsatt kan brukes vinterstid gjennom etablering av ny skiløypetrasé med nye utsiktspunkter, men bruken av området blir nødvendigvis noe annerledes enn dagens situasjon. NVE mener de foreslåtte tiltakene kan avbøte de negative effektene av tiltaket for friluftsliv på en god måte, men merker seg at det fortsatt ikke er endelig avklart om tiltakene kan gjennomføres og hvordan dette skal gjøres. NVE påpeker at Austri som konsesjonær har ansvar for å finne tiltak og løsninger som kan gjennomføres og som blir realisert. Selve driften av nye

skiløypetraséer kan imidlertid ikke tillegges Austri, men må løses gjennom dagens ordning eller på andre måter av kommuner/friluftslivs-/idrettslag.

NVE skal iht. vilkår 26 i anleggskonsesjonen godkjenne en plan for avbøtende tiltak for friluftsliv. NVE godkjenner gjennom dette vedtaket de foreslåtte tiltakene som avbøtende tiltak for friluftsliv. Dersom de foreslåtte tiltakene i MTA ikke lar seg gjennomføre, forutsetter NVE imidlertid at Austri i samarbeid med Trysil, Åmot og Elverum kommuner og friluftslivs-/idrettslag i området ser på andre løsninger som kan fylle vilkåret knyttet til avbøtende tiltak for friluftsliv, og legger frem en ny plan for godkjenning til NVE.

Hensyn til gammelskog

I konsesjonen er det satt vilkår om at det ikke skal gjøres inngrep «innenfor de kjente gammelskogsområdene ved Raskiftet og Halvorsberget». Gjennom møte med konsesjonær og i vedtak om godkjenning av detaljplan av 21.12.2015 har NVE presisert hvordan vilkåret skal forstås. Med «kjente gammelskogsområder» er det vist til to områder som ble avgrenset i konsekvensutredningen. Området ved Raskiftet er en relativt liten lokalitet som i utredningen ble karakterisert som et regionalt viktig barskogsområde. Veier og turbinposisjoner er planlagt utenom dette området. Ved Halvorsberget er det avmerket et større område som er et mulig leveområde for rødlistede sopp- og lavararter. Etter NVEs vurdering kan det være viktig å unngå inngrep i områder med gammelskog innenfor dette større mulige leveområdet for rødlistearter. Konsesjonær har opplyst at slike områder unngås med den løsningen som ligger til grunn for detaljplan og MTA. NVE har også vært på befaring i området, og er av den oppfatning at internveier og oppstillingsplasser er planlagt utenom viktige områder med gammelskog. NVE merker seg at Fylkesmannen heller ikke har merknader knyttet til den planlagte arealbruken, og mener vilkår 32 om hensyn til gammelskog er oppfylt gjennom den planen som er utarbeidet, og de restriksjoner og føringer som ligger i denne.

Opprusting av fylkesvei 562

I henhold til vilkår 26 i konsesjonen skal konsesjonær gå i dialog med Statens vegvesen om å gjennomføre en størst mulig standardheving av fylkesvei 562 i forbindelse med anleggsperioden. Bakgrunnen for at det ble satt et vilkår om dialog om standardheving av fylkesvei 562 er at NVE så det som hensiktsmessig at eventuelle utbedringer (både «nødvendige utbedringer» knyttet til vindkraftverket som tiltakshaver skal bekoste, og kommunens ønske om andre eventuelle utbedringer) ble gjennomført parallelt. NVE erfarer at Austri er i dialog med kommunen og Statens vegvesen om dette, men at Austri har avventet behandling av planendringssøknaden før endelig tiltak på fylkesveien fastsettes, da adkomstløsning til planområdet har betydning for hvilke tiltak som må gjøres. NVE er ikke myndighet når det gjelder tiltak på det offentlige vegnettet, men forutsetter at bruk av dette offentlige vegnettet og nødvendige utbedringer av hensyn til praktiske og trafikksikkerhetsmessige grunner avklares med vegmyndigheten før anleggsstart, jf. vilkår 28 i anleggskonsesjonen. NVE ser det ikke som hensiktsmessig at konsekvenser for beboere langs fylkesveien skal vurderes som en del av godkjent MTA, men mener denne oppgaven ligger til vegmyndighetene i deres behandling av saken.

Merking av luftfartshinder

Kommunene er opptatt av virkninger knyttet til merking av luftfartshinder. NVE vil påpeke at det i konsesjonen er satt vilkår om at det skal benyttes systemer som innebærer at lysene slås på når flygende objekter nærmer seg vindkraftverket, og at lysene resten av tiden skal være avslått. Endelig systemløsning avhenger blant annet av valg av turbinleverandør, og NVE forutsetter at Austri informerer NVE og kommunene om løsningen når den foreligger.

Arealbruk og terrengbehandling

Austri har fått utarbeidet en designmanual som gir retningslinjer for landskapshensyn og terrengbehandling i prosjektet. NVE mener en slik prinsipiell tilnærming er god for store områder der det er vanskelig å gå inn i alle detaljer i planbehandlingen. Gode løsningene fremmes etter NVEs mening lettere der målet defineres og ikke låses av detaljprosjektering i en tidlig fase. En slik løsning gir en noe større frihetsgrad i utformingen av anlegget. NVE forutsetter at denne brukes for å sikre de beste miljømessige løsningene, og at arealbruk og terrenginngrep minimeres innenfor rammene av den fremlagte MTA. Vurderinger av terrenginngrep og istandsetting av disse vil være et viktig tema i NVEs tilsyn i byggefase. NVE ber om å bli orientert i slutføringen av større anleggsdeler, så som masseuttak, massedeponier, veier og oppstillingsplasser, slik at utforming av disse kan avklares gjennom befarings ved behov.

Austri har i MTA opplyst at oppstillingsplassene for hjelpekrane skal påføres et tynt sjikt humusholdig masse for å sikre revegetering samtidig som terrengets bæreevne opprettholdes. NVE ber om at Austri vurderer om samme praksis er mulig på hele eller deler av oppstillingsplassene for hovedkrane, spesielt de som ligger eksponert til, som for eksempel på Raskiftetoppen. NVE forutsetter at Austri i utformingen av de enkelte plassene har fokus på god terrengtilpasning. Etter NVEs erfaring kan turbinleverandørens krav til helning, form m.m. ofte fravikes og sikre fortsatt funksjonelle, men bedre terrengtilpassete oppstillingsplasser.

Av MTA går det frem at detaljer knyttet til utforming av bygg og behov for driftsbygg/driftshytte i planområdet ikke er endelig avklart. NVE setter derfor vilkår om at endelige plan- og fasadetegninger for bygg, herunder eventuelle driftsbygg, skal forelegges NVE før byggestart.

Olaf Ilsaas mener at en allerede opparbeidet plass foran hyttefeltet ved Amundstadskogen bør brukes istedenfor det planlagte riggområdet ved veikrysset mot Kraggåsen. Austri mener det er lite hensiktsmessig å bruke denne plassen pga. nærhet til hyttefeltet og større avstand fra ledningstraséen. NVE er enig i denne vurderingen.

Hensyn til naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 - 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. På den måten skal forvaltningen i sine vedtak redegjøre for å synliggjøre kunnskapen om og virkningene et tiltak vil få for naturmangfold, og hvordan man har kommet fram til resultatet i den konkrete saken.

Saken har nylig vært gjennom konsesjonsbehandling og i denne prosessen har prinsippene i naturmangfoldloven blitt vurdert. Den innsendte planen er innenfor de rammene som er vurdert i konsesjonen. NVE har derfor ikke foretatt nye vurderinger av tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og viser til vurderingene som er gjort i konsesjonsprosessen. NVE har i forbindelse med behandlingen av MTA gått gjennom Artskart og Naturbase for å sikre at den kunnskapen som ligger til grunn er korrekt og oppdatert. For øvrig viser NVE til MTA med vedlegg der naturverdier i området er beskrevet og kartfestet.

Den innsendte planen konkretiserer hvordan anleggene skal bygges. Gjennom detaljplanlegging skal det tas utgangspunkt i lokalisering og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater, jmf naturmangfoldloven § 12. NVE mener den fremlagte planen gir et godt grunnlag for at anleggene kan bygges på en god måte innenfor den konsesjonen som er gitt. Planen beskriver naturverdier som finnes i området og hvordan disse skal ivaretas. Spesielle hensyn er lagt inn i MTA for å ta vare på myrområders funksjoner, gammelskog, spillplasser for orrfugl og storfugl, hekkelokaliteter for vierspurv og andre fuglearter med mer. Det er ikke kommet merknader til tiltakene eller hensynene som er lagt inn, og etter

NVEs vurdering er det ikke grunn til å tro at disse ikke kan ivareta de registrerte naturverdiene på en tilstrekkelig god måte. For å ivareta landskapsverdier er det lagt vekt på en best mulig landskapsmessig utforming av tiltaket, som NVE forutsetter videreføres i anleggsfasen, jf. vurderingene over. NVE er av den oppfatning at det er tatt utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold.

I henhold til naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaveren dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Kostnadene knyttet til tiltakene i MTA og eventuelle tiltak iht. dette vedtaket dekkes av konsesjonær eller entreprenør etter egne avtaler.

Annet

Tiltaket har konsesjon og er derfor unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven (pbl), forutsatt at det er i samsvar med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan. Dette følger av forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd. Bestemmelsene i pbl om tekniske krav (§ 29-5) og krav til produkter til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggteknisk forskrift gjelder så langt de passer for nevnte tiltak.

Når anlegget er ferdig bygget, skal konsesjonæren sørge for at kommunen får tilsendt kartdata i egnet kartformat med alle fysiske anlegg slik at kartdata på enkel måte kan gjøres tilgjengelig, jf. byggesaksforskriften § 4-3, siste ledd.

Før anleggsarbeidet starter er tiltakshaver ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk. Vi gjør oppmerksom på at tiltaket ikke må være i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Konsesjonæren er ansvarlig for at dette er avklart før anleggsarbeidene kan starte. Konsesjonæren er også ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i overensstemmelse med de bestemmelsene i pbl som gjelder for tiltaket og med gjeldende underliggende forskrifter.

NVE minner om at anlegget er underlagt forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (FOR-2012-12-07-1157). NVE har ikke vurdert om tiltaket tilfredsstillende forskriftens krav.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
avdelingsdirektør

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark
Hedmark fylkeskommune
Trysil kommune
Åmot kommune
Olaf Ilsaas
Alf Kjøs
Per Øyvind Schiong
Statens vegvesen - region øst
Snefrid Reutz-Håkenstad